

REÇELSİZ SABAHLAR

Bazı evlerin sabahları, aralarına karbon kâğıdı koyulmuşçasına aynıdır. Tıpkı 1. kat 1 numaralı dairede olduğu gibi... Saatli Maarif Takvimi'nin bazı sayfaları kopartılmış olsa mesela, Aysel bunu fark etmezdi. Saat yedi dediniz mi kahvaltısı hazırды. Hemen her sabah altıyı yirmi beş geçe telefonunun alarmı çalıyor, bazen erteliyor, altıyı kırk dakika geçerken kalkıyor, bazen de alarm çalmadan hemen önce kendiliğinden uyanıyordu. Bu alışkanlık, Aysel'e günler birbirinin aynı gibi geldiği için, hafta sonları da devam ediyordu.

Yataktan kalkıyor, musluktan akan suyla doldurduğu çaydanlığı, hızlıca kaynasın diye sonuna kadar açtığı ocağın üzerine koyuyordu. Çaydanlıkların sapları hep yanık ya da eğriydi. Çoğu sabah elini yakmamak için çaba harcıyor, mutfak bezleriyle önlem alıyordu. Ancak bazı sabahlarda o kadar dalgın oluyordu ki elini kızmış sapa yapıştırıyor, çocuklar annelerinin çığlığı ile uyanıyorlardı.

“Anne, yine mi yandın!”

Arada sırada, özellikle şafağın sökmediği kış sabahları, yatağın sıcakından kurtulamayarak üzerinde büyükçe ve eski hırkasıyla, su koymayı unutup boş çaydanlığı ateşe koyduğu da oluyordu. O zaman da çalar saatten hemen önce, evi sarıran kızgın metal kokusu, alarmin yerini alıyordu. Banyoda

tıraş olan kocası yüzü köpük içerisinde, koridora çıkıp içeri doğru sesleniyordu:

“Aysel, çaydanlığı boş mu koydun ocağa!”

Banyoya dönerken de karısının bir gün evi yakacağına dair korkularını sıralıyordu.

Eğer her şey yolundaysa, beş-altı dakika sonra kaynayan suyla çayını demliyor, aslında adeta haşlıyordu. Çayın fıkır fıkır kaynayan suyla demlenmemesi gerektiğini biliyordu ancak uygulayacak sebat yoktu. Akabinde, sofrayı hazırlamaya girişiyordu. Rengi sararmış muşambanın üzerine, hızlıca bir gün önceden kalmış peynir, zeytin, salam, tereyağı tabaklarını koyuyor, domatesin ve salatalığın sap yerlerini çıkarmadan alelacele doğruyordu. Eğer tabaklar o sabah için yeterli değilse ilave yapıyordu.

Her sabah, istisnasız, kendi yaptığı reçellerden seçip üç kâseye üç farklı reçel koyuyordu. Hafta sonundaysa bu sayı beşe çıkıyordu. Kayısı, vişne, şeftali, portakal, ayva... O sabah aklına hangisi eserse... Sabahın tek özenli kısmı reçeldi. Dolaptan ya da bulaşıklığından aldığı kâselere veyahut tabaklara seçtiği reçelleri koyuyor, yanına temiz bir tatlı kaşığı ilıştıriveriyordu.

Taze ekmeği dilimliyor, bayat olanı kızartıyordu. Evet, bildiniz, çocuklar bir gün önceden kalan ekmeği ağızlarına sürmüyordular. Mutlaka bir kısmını yakıyor, evyenin başında bıçakla yanık yerlerini kazıyordu. Yalnızca kendisi yiyecekse kızarmış ekmekleri, bu zahmete de girmiyordu.

Sofrada sadece dört çatal bulunuyordu, ayrı ayrı tabak koymuyordu kimsenin önüne Aysel. Bu alışkanlığı son yıl-

larda edinmişti. Ya da tabak koyma alışkanlığını son yıllarda bırakmıştı mı demeliydim? Herkes ortadaki tabaklardan peynir zeytin yiyordu. Böylece peynire domates, domatese zeytin, zeytine tereyağı bulaşıyordu. Ekmeklerine tereyağı sürerken mutlaka kırıntı döküyordu çocuklar.

Hafta sonlarında sofranın hazır olmasından sonra işler değişiyordu. Kimsenin kalkmadığını görüp önce yatak odasına, sonra çocukların odasına giderek;

“Kalkın artık uykucular, geç kalacaksınız. Kahvaltınız hazır” diyordu. Çocuklar kafalarını kaldırarak kısık gözlerle annelerine bakıp tekrar yastıklarına dönüyorlardı. Yataklarından kaldırmak üzere hamle ettiğinde ise her seferinde kalkmış ve günün cumartesi ya da pazar olduğunu anlamış olan kocası kolundan yavaşça tutup, “Uyusunlar bırak” diyerek onu durduruyordu. Mecburen duruyordu Aysel. Herkes kalkana kadar salondaki kanepede, oturduğu yerde kestiriyor ya da televizyondaki eski Türk filmlerinden birine dalıp gidiyordu.

Haftanın iş ve okul günlerinde ise herkes kahvaltısını alalecele bitirip gittikten ve arkalarından kapıyı kapattıktan sonra derin bir nefes alıyordu. Uzun bir koşudan çıkmışçasına... Dönüp sofraya baktığında çekirge sürüsü istilasından şüphelenebilirdi. Elbette hiç el sürülmemiş üç kâse reçel olmasa. Masanın üzerinde, sandalyelerde ve yerlerde ekmek kırıntıları, peynir parçaları, zeytin çekirdekleri kol geziyordu. Reçellerse kurtarılmış bölgede gibiydi. İçlerine çatal batırılmamış, ekmek lokması sokulmamış oluyordu. Aysel, o reçellerin sınıfı geçemediğini anlıyor, götürüp çöpe dökü-

yordu kâseleri. Arkasından da kavanozdakileri... Hafta sonlarında da reçellerin akıbeti aynıydı.

Kahvaltılık tabaklarındaki artıkları ve kırıntıları temizledikten sonra, kavanozları ve reçel kâselerini yıkayıp yeni reçeller için hazır ediyordu. Ne çok reçel kavanozu vardı Aysel'in. Boy boy... Bu kavanozlar, zamanla, biten turşu ya da salça kavanozlarından devşirilmişti. Güzelce yıkanmış, etiketleri çıkartılmıştı. Eğer içerisine koku sinmişse ya da etiketi inatçıysa suda bekletir, gerekirse kaynatırdı. Mutfak kapısının arkasında kalan dar dolabın içerisinde onlarca kavanoz reçeli vardı. Son yıllarda evde reçel tenceresinin kaynamadığı gün sayılıydı. Bayram, tatil, yılbaşı filan dinlemezdi Aysel'in reçel aşkı...

Kocasının ve çocuklarının, reçelleri yine tutturamadığını ellerini bile sürmeden nereden anlamış olabileceklerine kafa yormak istiyordu ama o sırada, müptelası olduğu kadın kuşağı başlıyordu.

“Ayy, sonra düşünürüm onu... Acaba katili bulabilecekler mi bugün? Elleri büzüşsün o pis herifin..”

Aysel, elindeki bulaşıkları yalan yanlış durulayıp televizyonun başına koşuyordu. Koltuğa oturup bacaklarını topluyor, bazen bağdaş kuruyor, bazen uzanıyordu. Nefes almadan ilk reklam arasına kadar programı izliyor, arada koşup geceliğini, sabahlığını çıkartıyor, yatakları topluyordu. Yaptığına toplamak denirse tabii. Çarşafı çekiştirip düzeltmek, pijamaların ya da geceliklerin yüzlerini çevirip katlamak, yastıkları tersyüz edip düzeltmek gibi rutinleri de yapmayalı yıllar oluyordu. Yalnızca yazın çarşafı, kışın yorganı çekip

yalandan yatağı kapatıyordu. Reklam arasına üç yatağı toplama işini sıkıştırabilmesiyle övünüyordu.

Programın ikinci bölümünü seyrederken kimi zaman üzüntüsünden, sinirinden ya da verilen güzel bir haberden etkilenip ağlıyordu mutlaka. Öğle saatlerinde yayınlanan yemek programını da izlemeyi ihmal etmiyor, akşam yemeği için fikir alıyordu.

“Dur şunu yazayım bir yere, belki yaparım akşama.”

Çocuklardan birinin evde bıraktığı defterden gelişigüzel bir sayfa kopartıp gelişigüzel not alıyordu. Sonra kendi yazısını okuyamadığı da oluyordu elbette.

Öğle kuşağı da biter bitmez sokağa atıyordu kendini. Ev kıyafetinin üzerine kışın mantosunu giyip çıkabiliyorken, yazın bu lükse sahip olmadığı için söylenip duruyordu. Kışları ne kolaydı, bir çorap giyip çıkıyordu. Yazın ise iki kez üzerini değiştirme angaryası çıkıyordu Aysel’e.

Eğer o gün, akşama ne pişireceğine karar vermişse ekşiğini alıp dönüyordu. Yok, eğer kararsızsa manavda ya da markette gözüne çarpana göre belirleniyordu akşamın münüsü. Yemekleri konusunda bir sorun çıkarmıyorlardı çocuklar. Ama maalesef yemek seçme huyları olduğundan mutlaka çorba, iki farklı sıcak yemek yapıyor, bunları zaman zaman pilavla, makarnayla, börekle destekliyordu. Mesela biri bamyayı hiç sevmezken diğeri bayılıyor, kocası patlıcan oturtmaya hiç hayır diyemezken çocuklar ağızlarına sürmüyordu. Bu durumu gözettiğinden bazı günler market alışverişi lüzumundan fazla uzuyordu. Alışverişten adeta koşarak

dönüyor; el işi programını izlerken aldığı sebzeleri ayıklıyor, soğan doğruyordu.

Zaman zaman soğanın fazla kavrulduğu, bir yemeği karıştırdığı kaşıkla diğerini de karıştırdığı, yağlı kaşığı salça kavanozuna soktuğu, pilavın altını kısmayı unuttuğu, çorbayı taşırdığı oluyordu. Ama bir şekilde yenebilecek durumda oluyordu yemekleri.

Bir de her gün, mutlaka manavdan meyve, marketten şeker alıyordu. Yemek için aldığı sebzelerden sonra meyveleri yıkayıp ayıklıyor, reçel yapmak için hazırlıyordu. Babaannesinden öğrendiği, meyvenin bir gece şekerde beklemesi gerektiği idi.

“Meyveyi alırken dikkat edeceksin. Olgun olacak ama çürümeye yüz tutmuş olmayacak. O zaman bir şeye benze mez reçel. Vişnenin, kayısının tek tek çekirdeklerini çıkar tacaksın. Şeftaliyi soyacaksın. Portakalın, incirin acı suyunu atacaksın. Sonra, bu işin püf noktası meyveleri bir gece şekerde bekletmek. Bir de eşit ebatlarda doğrayacaksın ki aynı anda pişsinler. Hazır ettiğin meyveleri tencereye koyacaksın, üzerine de şekerini döküp kapağını kapatacaksın, öylece bekleyecek sabaha kadar...”

Bu öğüt ve onu veren ses hep kulaklarındaydı ama Aysel’in vişne çekirdeği çıkarmaya, şeftali dilimlemeye, ayva rendelemeye vakti yoktu. Gelişigüzel doğrayıveriyordu meyveleri. Bir gece şekerde bekletmek ise hayaldi; zira reçel dolabı ne kadar dolu olursa olsun, o sabah boşalan kavanozlardan en az biri o gün dolmalıydı.

Eğer bir gün önceden birkaç çeşit yemeği kalmışsa, o zaman değmeyin Aysel'in keyfine. Mutlaka iki-üç çeşit reçel yapıyordu. Bunlardan biri alışlageldik tariflerin dışına çıkma denemeleri oluyordu. Kividen, muzdan, kavundan reçel yapma çalışmalarını ısrarla sürdürüyordu. Bu çalışmaların sonunda, yani reçel öyle böyle bir kıvam alıp kavanozlara dolduğunda, mutfağın ortasına küçük çaplı bir bomba düşmüş gibi oluyordu. İstisnasız her seferinde yerlere tozşeker dökülüyor, kokuyu alan, dolap diplerine yuvalanmış böcekler usul usul ortaya çıkıyordu. Yere düşmüş meyve kabuklarına basmayı hiçbir sefer ihmal etmeyen Aysel, terliğinin altına yapışan bulamacı evin başka yerlerine taşıyor, fark ettiğinde elindeki işi yarım bırakıp yer silmeye girişiyordu. Sonra kaldığı yerden –tabii kendince çünkü unuttuğu ya da boş verdiği için zaman zaman filmi ileri sarıyordu– devam ediyordu reçele.

“Kaç bardak şeker koymuştum ben buna acaba? Dört mü beş mi? Aman neyse dört gibi devam edeyim.”

Aysel, birkaç yıl, hadi diyelim ki on üç-on dört yıl önce böyle birisi değildi. Oldukça titiz, son derece düzenliydi. Her akşam işten dönüşünde şevkle mutfağa girer, keyifle sofrayı kurardı. Bulaşık yıkamak bir angarya değil, günün muhasebesi için bir fırsattı. Köpüklü sıcak suyun içerisinde tabakları yıkarken olan bitenleri düşünür, akan suyun altında dururlarken de ertesi gün yapılacakları sıraya koyardı kafasında. Kendince iyi giden bir iş hayatı vardı. Sorumluluğunda bulunan her işi, en ince ayrıntısına kadar düşünerek tamamlar, gerekiyorsa B ve C planı bile yapardı.

Oysa evin içinde her şey günden güne değişiyordu. Çocuklar büyüdükçe akıllarına eseni yapıyorlardı. Oyuncaklarını her yere dağıtıyorlar, misafirlerin yanında olmadık laflar ediyorlar, kızdığını bile bile sokaklarda yiyecek ya da oyuncak için tutturuyorlar, kendilerini yerlere atıyorlardı. Kocasını eskisi gibi eve de çocuklara da özen göstermiyordu. Nasıl olsa bütün gün evde diye düşünerek ne okuduğu gazeteyi düzeltiyor ne sabah çocukları kaldırıyor ne masayı topluyordu. Eşyalarını toplamak, yıkanacakları kirli sepetine atmak, kuru temizlemeye gidecekleri ayırmak gibi işleri de bırakalı bayağı zaman olmuştu. Gücü pek bir şeyi idare etmeye yetmiyordu artık. Evin içinde ne sözü dinleniyor ne hatırı geçiyordu. Aysel böyle böyle bugüne geldi.

SOĞUK ÇORBA KÂSESİ

Geceleri, bu apartmanda ışık en son 1. kat 2 numaralı dairede sönerdi. Melih, gecenin sessizliğinde çalışmaya ya da okumaya çocukluğunda alıştığından, apartman boşluğunun bile uyukladığı saatlerde ayakta olmayı severdi. Kırklı yaşlarının ikinci yarısını süren bu adam, tek tük kır saçı, sol yanağına yayılan kendinden emin gülüşü, umursamaz ve uzak duruşu ile kadınların etrafında pervane olduğu biriydi. Bunun için bilinçli bir çabası yoktu ama memnun olmadığı da söylenemezdi. Hayatına birden giren ya da aniden çıkan hiçbir şeyden hoşlanmazdı. Kendisinin yönetemeyeceği hiçbir ilişkisini sürdürmez, açık açık keser atardı. Son yıllarda artık hiçbir kadını evine almıyor, kadınlara çocukluk anılarını anlatmıyordu.

Çocukluğunun, hatta gençliğinin büyük bir kısmını yatakhanelerde ve yurtlarda geçirmiş biri, kalabalıklar içinde kendini yalnız bırakabilmeyi, odadaki seslere kulaklarını kapatabilmeyi ve içinde kopan fırtınayı çeşitli bahanelerle gizleyebilmeyi öğrenmiştir.

Arkadaşlarının aksine Melih kendisi istemişti yatılı okumayı. Halaya, amcaya, dayıya, yengeye dert olmaksızın yatılı okumayı seçmişti. Hafta sonları bile evci çıkmayan Melih...